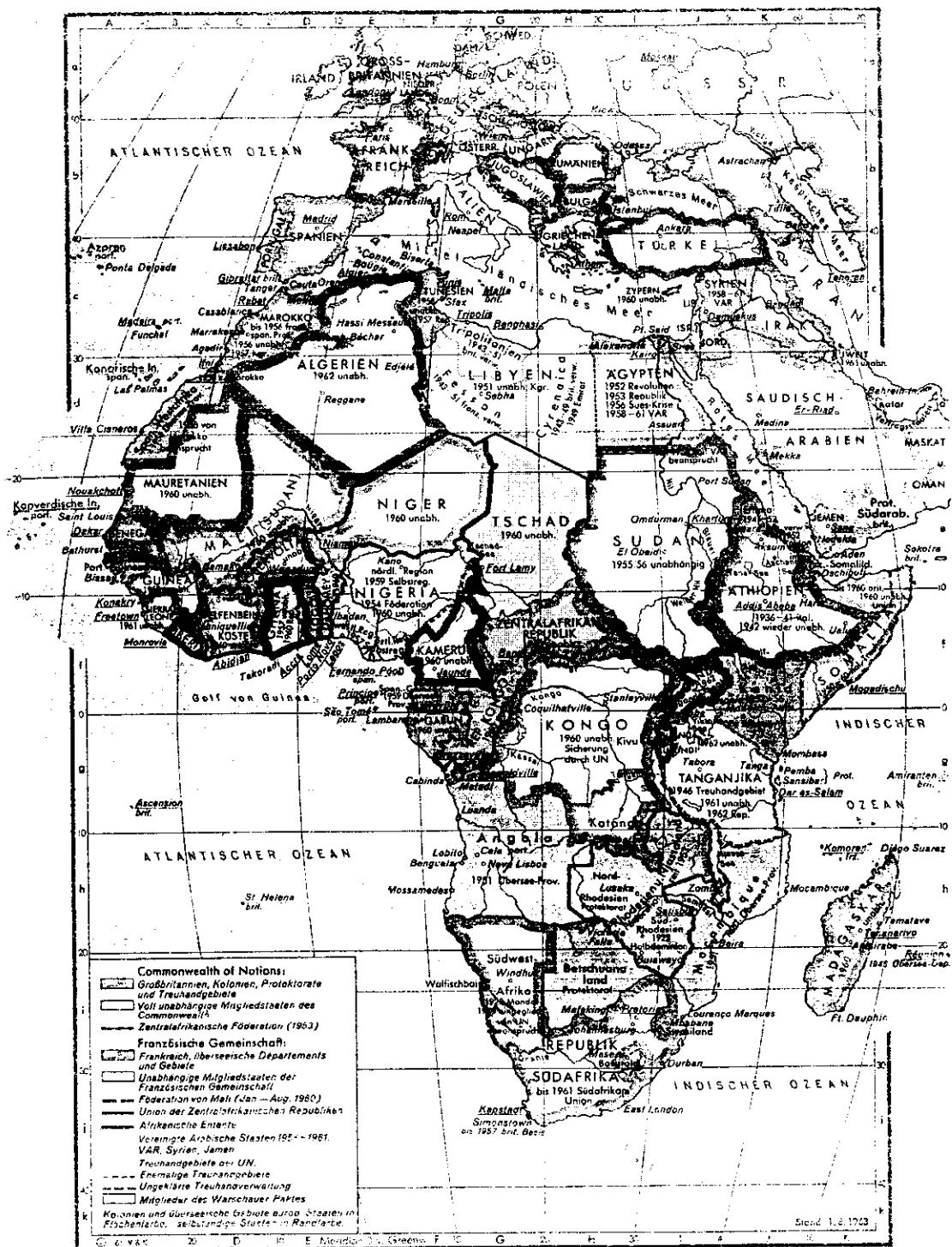

ตอนที่ 1

ประวัติศาสตร์เมืองพิริกา

ดร. ชัยวัฒน์ ดาวยานสาร

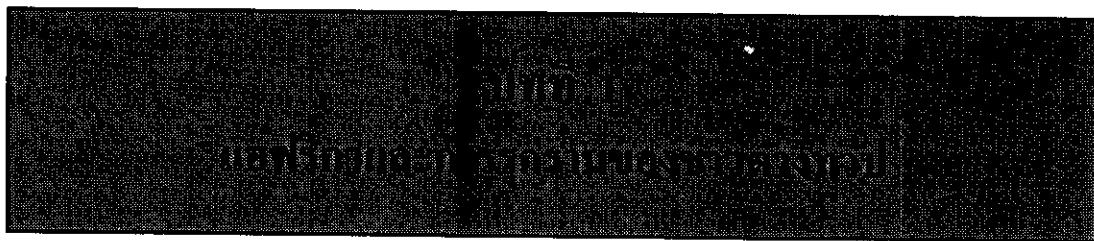

Vgl. Afrika im 19. u. 20. Jh. [114/115]
Welt 1945 [134/135]

Maßstab 1:50.000.000

Stand 1.6.1973

V. Leisering

ประเมินผลก่อนการเรียนบทที่ 1

ท่านมีความรู้เรื่องต่อไปนี้อย่างไร

1. สภาพภูมิศาสตร์ ประชากร ภาษาและความเป็นอยู่ของชาวแอฟริกัน
2. สาเหตุที่ทำให้ชาวยังคงทวีปต้องการรุกรานแอฟริกา
3. ทำไมชาวยังคงทวีปจึงยึดครองแอฟริกา

เก้าโครงเรื่อง

1. ลักษณะทั่วไปของแอฟริกา ประชากรและภาษา
 - 1.1 สภาพภูมิศาสตร์
 - 1.2 ประชากร
 - 1.3 ภาษา
2. การเผยแพร่วัฒนธรรมและการรุกรานของชาวยังคงทวีปเข้าไปในทวีปแอฟริกา
 - 2.1 การเผยแพร่วัฒนธรรมของพากอิสลามเข้าไปในทวีปแอฟริกา
 - 2.2 การผูกขาดเส้นทางการค้าของพากอาหรับ
 - 2.3 การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและการพาณิชย์ระหว่างชาวยุโรปและชาวยาหารับ
 - 2.4 การผูกขาดเส้นทางการค้าและเผยแพร่คริสตศาสนา
 - 2.5 การยึดครองดินแดนบริเวณชายฝั่งทะเลของทวีปแอฟริกา
 - 2.6 การสร้างเมืองอาณา尼คมของชาวยุโรปตามชายฝั่งของทวีปแอฟริกา
 - 2.7 การล่าอาณา尼คอมเข้าไปภายในทวีปแอฟริกา
 - 2.8 กำเนิดพากบัวร์
 - 2.9 อังกฤษรุกรานพากบัวร์
3. การครอบครองแอฟริกาของชาวยังคงทวีป
 - 3.1 การครอบครองแอฟริกาตะวันตกของชาวยุโรป
 - 3.2 การครอบครองแอฟริกาใต้และแอฟริกากลางของชาวยุโรป

- 3.3 การครอบครองแอฟริกาตะวันออกของชาวยูโรป
- 3.4 การครอบครองแอฟริกาตะวันออกของชาวอาหรับ
- 3.5 การแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างชาวอาหรับและชาวพื้นเมืองในทวีปแอฟริกา
- 3.6 ความพยายามของชาวอาหรับในการผูกขาดการค้าและสร้างอิทธิพลในทวีปแอฟริกา

สาระสำคัญ

1. เมื่อพุดถึงแอฟริกา คนส่วนใหญ่ทั่วโลกแทนจะไม่รู้ว่าแอฟริกาตั้งอยู่ที่ไหน ประชาร์ของแอฟริกานี้พื้นฐานความเป็นอยู่และวัฒนธรรมอย่างไร แอฟริกาจึงได้ชื่อว่าทวีปมืด
2. ชาวอาหรับต้องการเผยแพร่วัฒนธรรมอิสลามเข้าไปในยุโรป โดยการเดินทางผ่านภาคเหนือของแอฟริกา บริเวณภาคเหนือของแอฟริกาจึงตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของชาวอาหรับ ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและพื้นฐานทางวัฒนธรรม ปลายคริสตศวรรษที่ 16 ชาวยูโรปต้องการทำลายอิทธิพลของชาวอาหรับ ชาวยูโรปจึงรุกรานและเผยแพร่วัฒนธรรมของพากคนเข้าไปในแอฟริกา
3. ปลายคริสตศวรรษที่ 19 เมื่อชาวยูโรปต้องการยึดครองแอฟริกาทั้งทวีปไว้ก痂 ให้อิทธิพลของพากคน ชาวยูโรปนอกจากจะต้องต่อสู้กับชาวแอฟริกันแล้ว ชาวยูโรปยังต้องต่อสู้กับชาวอาหรับอีกด้วย ในขณะที่ชาวยูโรปบางชาติกำลังต่อสู้กับชาวอาหรับ ชาวยูโรปบางชาติก็แอบให้ความช่วยเหลือแก่ชาวอาหรับ

จุดประสงค์ของการเรียนรู้

1. อธิบายถึงสาเหตุที่ชาวอาหรับต้องการบุกเบิกอาณานิคมในทวีปแอฟริกา
2. อธิบายถึงสาเหตุที่ชาวอาหรับต้องการบุกเบิกอาณานิคมในทวีปแอฟริกา
3. อธิบายถึงจุดประสงค์ของการบุกเบิกอาณานิคมในทวีปแอฟริกา

ความนำ

ในอดีตแอฟริกาเคยเป็นทวีปที่มีความเจริญรุ่งเรือง ดินแดนทางเหนือของทวีปหมายถึงดินแดนที่อยู่ระหว่างทะเลเมดิเตอร์เรเนียน (Mediterranean) และทะเลเดนารา (Sahara) เป็นดินแดนที่อุดมสมบูรณ์ จึงมีประชาชนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ดินแดนดังกล่าววนี้ถูกกรุงราชานา杆ชนหลายชาติหลายภาษาและตกลงอยู่ภายใต้การปกครองของชนชาติต่างๆ ตามกาลเวลาที่ชนชาติต่างๆ เหล่านั้นมีอำนาจยึดครอง ดินแดนทางเหนือของแอฟริกาจึงมีความเจริญต่อเนื่องกันมาภายใต้อิทธิพลของชนชาติต่างๆ ผลดีเปลี่ยนกันมาจนถึงปัจจุบันนี้ ส่วนดินแดนของทวีปแอฟริกาที่อยู่ใต้ทะเลเดนาราลงไปจนสุดแหลมของทวีปก็เคยเป็นดินแดนที่มีความเจริญมาก่อน ดินแดนเหล่านี้อยู่ภายใต้การปกครองของชาวพื้นเมืองดังเดิมเพื่อต่างๆ ซึ่งมีผู้คนล้า ชาวพื้นเมืองเพื่อต่างๆ เหล่านี้ได้ปกครองบ้านเมืองของตนให้เจริญรุ่งเรือง จนถึงรวมປลายคริสตศตวรรษที่ 6 ความแห้งแล้งซึ่งเริ่มจากทะเลเดนาราได้แพร่ขยายลึกเข้าไปภายในทวีปอย่างรวดเร็ว ทำให้บ้านเมืองที่เคยเจริญรุ่งเรืองประสบความวินาศีย์อย่างน่าเสียดาย ประชาชนที่รอดตายต่างก็อพยพกระชับกระชาบไปอยู่ตามถุ่มแม่น้ำใหญ่ๆ ทะเลสาบหรือไม่ก็อยู่ตามขอบของทวีปซึ่งมีทะเลล้อมรอบ

1. ลักษณะทั่วไปของแอฟริกา ประวัติศาสตร์และภาษา

1.1 สภาพภูมิศาสตร์

แอฟริกามีพื้นที่ 30,313,000 ตารางกิโลเมตร เป็นทวีปที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับสองของโลก รองจากทวีปเอเชีย แอฟริกามีขนาดใหญ่กว่าทวีปอสเตรเลียถึงสี่เท่า 遑กลางของทวีปแอฟริกาดังอยู่ตรงเส้นศูนย์สูตรของโลกพอดี แล้วแผ่นเมืองที่ขึ้นไปทางเหนือและลงมาทางใต้ประมาณข้างละ 35° เหนือ-ใต้ จึงทำให้แอฟริกามีอุณหภูมิที่ร้อนถึงร้อนมาก ภูมิศาสตร์ของแอฟริกาประกอบด้วยเทือกเขาสูงเป็นจำนวนมาก เมินเข้า ที่ราบและทุ่งหญ้า เทือกเขาเหล่านั้นตั้งกระจายอยู่ในภาคเหนือ ตรงกลางของทวีปและบริเวณภาคตะวันออกเฉียงใต้ ภูเขานี้สูงที่สุดของแอฟริกาซึ่งคือ คิริمانเจโร (Kilimanjaro) ตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นบริเวณที่ร้อนสูง ยอดเขาสูงๆ ของแอฟริกาจะปกคลุมไปด้วยหิมะเป็นเวลาปีลักษณะ ฯ เดือนในขณะที่ตรงเชิงเขามีอากาศร้อน แม่น้ำที่สำคัญของแอฟริกาคือแม่น้ำคองโก (Congo) ซึ่งตั้งอยู่ทางภาคตะวันตกของทวีป แม่น้ำไนล์ (Nile) ตั้งอยู่ทางภาคตะวันออก ทั้งสองสายน้ำจัดอยู่ในระดับแม่น้ำที่ยาวมากของโลก และแม่น้ำโอเรนจ์ (Orange) ตั้งอยู่ทางใต้ แอฟริกามีหุบเขาที่ลึกมากเป็นจำนวนมาก มีทะเลสาบที่ใหญ่ดีระดับโลกหลายแห่ง ที่ดินส่วนใหญ่ของแอฟริกาเป็นที่ราบ (ทุ่งหญ้า) ทำให้แอฟริกาได้ชื่อว่า เป็นทวีปที่มีทุ่งหญ้าที่กว้างและใหญ่ที่สุดของโลก บริเวณที่คาดหวังน้อยและทิศใต้ของทวีปเป็นทุ่งหญ้าที่ร้อนสูง ซึ่งสูงกว่า 1,500 เมตรเหนือระดับ

น้ำทะเล (ประมาณ 5,000 ฟิต) บริเวณฝั่งทะเลทางภาคตะวันออกและภาคใต้ ส่วนใหญ่เป็นช่วงอ่อนหินและหน้าผาสูงชันที่ยื่นออกไปในทะเล ทำให้ทะเลบริเวณดังกล่าวไม่มีหาดราย จึงทำให้ขาดแคลนท่าเรือ ออย่างไรก็ตาม บริเวณภาคเหนือของทวีปที่ติดกับทะเลเมดิเตอร์เรเนียน (Mediterranien) และบริเวณด้านตะวันตกของทวีปจะมีท่าเรือดีๆ ออยู่บ้าง แต่ก็ไม่มากนัก ที่ดินบริเวณท่อนไปทางเหนือของทวีป เป็นที่ตั้งของทะเลราย撒哈拉 (Sahara) ซึ่งเป็นทะเลรายที่ใหญ่ที่สุดของโลก ทะเลราย撒หารานี้ มีเทือกเขาสูงถึงสองเทือกทอดยาวขวางการจราจรและการคมนาคมระหว่างประชากรทางเหนือของทวีป (บริเวณที่ดินที่ติดอยู่กับเมดิเตอร์เรเนียน) กับประชากรที่อาศัยอยู่ในท่อนส่วนใหญ่ของทวีปที่อยู่ดัดจากทะเลราย撒หารางไปทางใต้ ยอดเขาสูงของเทือกเขายังคงนี้ ปักคุณด้วยหิมะเป็นเวลาปีลักษณะเดือน

1.2 ประชากร

ชาวพื้นเมืองดั้งเดิมของแอฟริกามีหล่ายผ่าพันธุ์ ล้วนแต่เป็นพวกผิวคล้ำเรียกว่า กันว่าแอฟริกาดำ อาศัยกระจายอยู่ทั่วทวีป บริเวณตอนกลางของทวีป ซึ่งมีอาณาศร้อนถึงร้อนมาก เป็นบริเวณที่พวกแอฟริกาดำอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น พวกแอฟริกาดำโดยทั่วไป มีรูปร่างสันทัด ไม่เล็กหรือใหญ่เกินไปนัก แต่ก็มีบางผ่าพันธุ์ที่มีรูปร่างสูงใหญ่เหมือนชาวญี่ปุ่น ในขณะที่บางผ่าพันธุ์มีรูปร่างเล็กมาก เหมือนคนแคระ เช่น พวกปิกมี (Pygmies) คนพื้นเมืองของแอฟริกาแต่ละผ่าพันธุ์ต่างกันมีวัฒนธรรม ภาษาและความเชื่อถือของตนเอง ไม่ค่อยจะสนใจและไม่อยากจะรับรู้หรือเกี่ยวข้องกับคนต่างผ่าพันธุ์ ในสมัยกรีกและโรมัน ชาวกรีกและโรมันก็เคยเข้าไปรุกรานดินแดนบริเวณตอนเหนือของทวีปแอฟริกา หลังจากนั้นแล้วก็ยังมีชนหล่ายชาติหลายภาษาได้เข้ามาสรุกรานแอฟริกา แล้วพยาบาลขยายอิทธิพลลึกล้ำไปถึงในทวีป พวกที่เข้ามาสรุกรานแอฟริกาหลังสมัยกรีกโรมัน คือพวกเค卡拉โซด (Caucasoid)¹ พวกเค卡拉โซดแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือเค卡拉โซดเอเชียและเค卡拉โซดยุโรป พวกเค卡拉โซดเอเชียแทรกซึมเข้ามาในบริเวณภาคเหนือของทวีปแอฟริกาตั้งแต่คริสตศตวรรษที่ 4 แล้วค่อยๆ เพย์แพรวัฒนธรรมของตน (วัฒนธรรมของพวกอิสลาม) ออกไปที่ตะวันออกฯ ในราชวงศ์สุลต่าน้อยฯ ราชวงศ์สุลตันตัวร้ายที่ 7 พวกเค卡拉โซดเอเชียสามารถยึดครองและเผยแพร่วัฒนธรรมของพวกตนในบริเวณภาคเหนือของทวีปแอฟริกาอย่างมั่นคง ประมาณต้นคริสตศตวรรษที่ 13 พวกเค卡拉โซดยุโรป จึงเริ่มบรรลุผลในการแทรกแซง

¹ เค卡拉โซด (Caucasus) เป็นดินแดนที่อยู่ระหว่างทะเลสาบแคสปีเซียน (Caspian Sea) กับทะเลดำ (Black Sea) ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้เรียกว่า เค卡拉โซด (Caucasoid) ได้อพยพเรื่อนไปตามที่ต่างๆ ของโลก พวกที่เรื่อนเข้ามาในเอเชียเข้าไปผสมกับชาวพื้นเมืองในอินเดียเรียกว่า อารยัน พวกอารยันที่อพยพเรื่อนกลับเข้าไปอยู่บริเวณทางภาคเหนือของยุโรป แล้วไปผสมกับชาวพื้นเมืองของยุโรป จึงได้ชื่อว่า อินโด-อารยัน หรือเค卡拉โซดยุโรป

เข้าไปเผยแพร่วัฒนธรรมยุโรป (ศาสตราจาริสเดียน) ในบริเวณภาคเหนือของทวีปแอฟริกาแล้วค่อยๆ กระจายไปยังส่วนต่างๆ ของทวีป บริเวณภาคเหนือของแอฟริกาจึงกล้ายเป็นจุดศูนย์กลางของการแข่งขันในการเผยแพร่วัฒนธรรมของพากอิสลามและพากคริสเดียน ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ทั้งทางด้านศิลปวัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาทางด้านสังคมมีการแบ่งพาก แบ่งชนชั้น แบ่งผิว แบ่งวัฒนธรรม สังคมในทวีปแอฟริกาจึงวุ่นวายไปหมด ประชาชนของแอฟริกาพอกจะแบ่งออกเป็น 4 พากใหญ่ๆ คือ 1) ชาวพื้นเมืองผิวดำ 2) เค卡拉โซด เอเชีย 3) เค卡拉โซดยุโรป และ 4) พากลูกผสม หรือ แองโกร-แอฟริกัน (Angro-Afrikan)²

1.2.1 เค卡拉โซดเอเชียที่เข้าไปรุกรานแอฟริกาประกอบด้วย (1) อาหรับ (Arabs) (2) แบร์เบอร์ (Berbers) และ (3) พากที่อพยพไปจากอินเดีย พากอาหรับและพากแบร์เบอร์นั้นถือศาสนาอิสลาม อาศัยกระจัดกระจายอยู่บริเวณภาคเหนือของทวีป ส่วนพากที่อพยพไปจากอินเดียมีความเชื่อถือของตนเอง ส่วนมากอาศัยอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ของทวีป เช่น ในเคนยา (Kenya) นา塔ล (Natal) และยูกานดา (Uganda)

1.2.2 เค卡拉โซดยุโรป ในคริสตศตวรรษที่ 13 ชาวยุโรปได้ขับไล่พากอาหรับออกจากแหลมไอบีเรียได้สำเร็จ ชาวยุโรปจึงเข้ามาอาศัยอยู่บริเวณภาคเหนือและภาคใต้ของทวีป แอฟริกา ในศตวรรษที่ 15 ชาวยุโรปที่อาศัยอยู่ทางใต้ของทวีปแอฟริกาสามารถรวมตัวกันจัดตั้ง สาธารณรัฐแอฟริกาใต้ (The Republic of South Afrika) พากนี้จึงเป็นพากที่กุมอำนาจทั้งทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจของทวีปแอฟริกา พากเค卡拉โซดยุโรปในระยะแรกๆ เป็นพากที่อพยพไปจากปอร์ตุเกสและสเปน แต่ก็มีอิทธิพลอยู่เพียงระยะสั้นๆ ต่อมาภายหลังพากที่อพยพไปจากהולแลนด์ (Holland) หรือดัช (Dutch) อังกฤษและฝรั่งเศสได้เข้าไปแทรกแซงและสามารถครอบครองแอฟริกาทั้งทวีป

1.2.3 แองโกร-แอฟริกัน (Angro-Afrikan) เป็นพากลูกผสมระหว่างເຜົ້າພັນຖື ต่างๆ พากนี้จึงเป็นพากที่สร้างปัญหาทางสังคมที่ยุ่งยากที่สุดของแอฟริกา ทั้งนี้ เพราะพากลูกผสมเหล่านี้ มีหลายพากหลายເຜົ້າພັນຖື และไม่สามารถที่จะแยกออกเป็นพากได้พากหนึ่งหรือເຜົ້າພັນຖືได้ เชน พากลูกผสมระหว่างชาวพื้นเมืองดั้งเดิม-ເຜົ້າພັນຖືต่างๆ ลูกผสมระหว่างชาวพื้นเมืองกับยุโรป ลูกผสมระหว่างชาวพื้นเมือง-อาหรับ ระหว่างชาวพื้นเมือง กับพากที่อพยพไปจากอินเดียกันก็ยังมีลูกผสมระหว่างชาวต่างชาติต่างๆ เช่น ยุโรป-อาหรับ ยุโรป-อินเดีย อาหรับ-อินเดีย ในขณะที่ชาวต่างชาติที่อพยพเข้าไปอยู่ในแอฟริกา

²แองโกร-แอฟริกัน (Angro-Afrikan) ลูกผสมที่เกิดจากพ่อหรือแม่เป็นชาวอังกฤษ แต่โดยทั่วไปแล้ว จะหมายถึงลูกผสมของคนผิวขาว-กับคนต่างผิว คำว่า Angro มาจาก Angel ซึ่งเป็นต้นตระกูลของชาวอังกฤษ

(ยุโรป อารัม อินเดีย) ลูกรักและเหยียดหายนชาวพื้นเมืองตั้งเดิมแต่ต่างๆ ของแอฟริกา พากชาวแอฟริกันก็ลูกรักและเหยียดหายนพากลูกผสม ซึ่งถือว่าเป็นพากข้าวนอกนา ปัญหาที่ยังไหญ์กว่านั้นก็คือ พากลูกผสมเหล่านี้ยังแบ่งกลุ่มแบ่งพากและต่างก็ลูกรักเหยียดหายนกันเอง ปัญหาสังคมในแอฟริกาจึงเป็นปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้

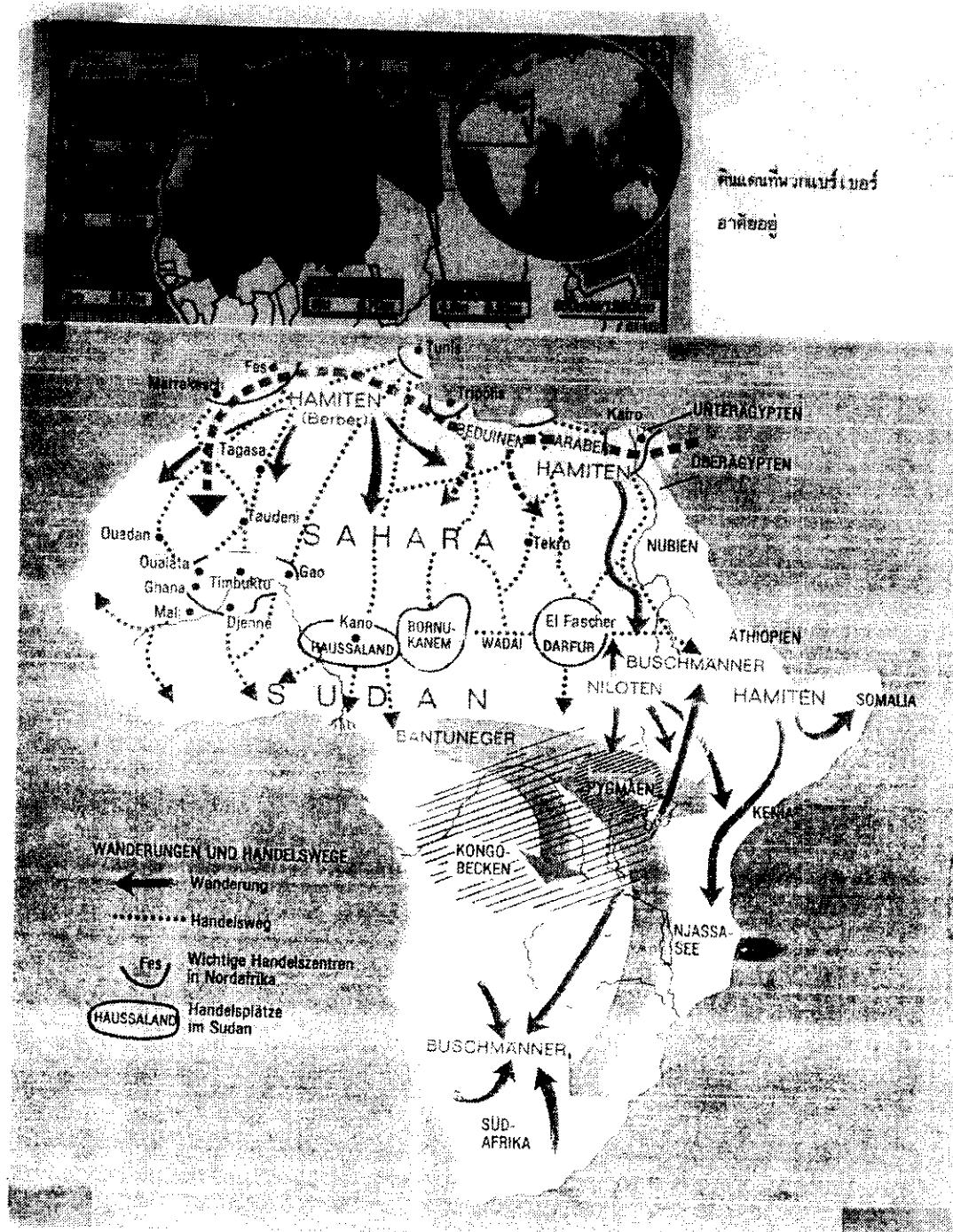
1.3 ภาษา

ชาวแอฟริกันส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม แต่การเกษตรกรรมก็ไม่ค่อยได้ผลทั้งนี้ เพราะผืนดินของทวีปส่วนใหญ่ไม่อุดมสมบูรณ์ เป็นจากฝนตกไม่เป็นถูกกาล อีกทั้งอากาศร้อนและแห้งแล้ง เมืองที่อุดมสมบูรณ์มีเพียงไม่กี่เมืองและล้วนแต่เป็นเมืองใหญ่ๆ ที่มีประชากรอยู่อย่างหนาแน่น เช่น ไคโร (Cairo) ในอิหริปต์ คาซาบลัง卡 (Casablanca) และโมร็อกโค (Morocco) ซึ่งตั้งอยู่ตอนเหนือของทวีป ส่วนทางใต้ของทวีปมีเมืองอย่างเนสบวร์ก (Johannesburg) และคัปสตัดท์ (Kapstad) หรือ เกป ทาวน์ (Cape Town) ภาษาที่ใช้กันอยู่ในหมู่ชาวแอฟริกัน เป็นภาษาพื้นเมืองของแต่ละเผ่าพันธุ์ ซึ่งไม่สามารถสื่อความหมายหรือทำความเข้าใจกับเผ่าพันธุ์อื่นๆ ได้ เนพาะในบริเวณภาคกลางของทวีปซึ่งเป็นบริเวณที่พากชาวพื้นเมืองของทวีปอาชัยอย่างหนาแน่น มีภาษาพื้นเมืองแตกต่างกันมากกว่าหนึ่งพันภาษา ภาษาที่พอะใช้เป็นภาษากลางเพื่อติดต่อและสื่อสารกันได้คือ ภาษาบันตู (Bantu) ของชนเผ่าบันตู ซึ่งเป็นเผ่าพันธุ์ใหญ่มาก แต่ภาษามันตูก็ยังแตกต่างกันลึกลึกลับสิบสาม ภาษาอาหรับและภาษาอามาติก (Hamatic) เป็นภาษาที่ใช้กันแพร่หลายในบริเวณภาคเหนือและภาคตะวันออกของทวีป เนื่องจากมีภาษาแตกต่างกันมากมายนี้เอง จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ชาวแอฟริกันไม่สามารถสื่อความหมายและเข้าใจซึ่งกันและกันได้ ชาวแอฟริกันจึงไม่สามารถรวมตัวและอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ แอฟริกาจึงถูกกรุณานำและต้องตกลเป็นอาณาจักรของชาติ แม้กระทั่งภายหลังทรงครั้นໄโล กรั้งที่สอง เมื่อชาวแอฟริกันหลายพากสามารถเรียกร้องสิทธิเสรีภาพและเอกสารชาติได้แล้ว ในแอฟริกามีประเทศเกิดใหม่หลายประเทศ แต่ประเทศเกิดใหม่เหล่านี้หลายประเทศต้องใช้ภาษากลางเป็นภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส หรือภาษาอาหรับ ไม่มีประเทศเกิดใหม่ประเทศใดเลยที่สามารถใช้ภาษาพื้นเมืองของตนเป็นภาษาประจำชาติ³

กิจกรรมการเรียนที่ 1

ให้นักศึกษาอธิบายและให้เหตุผลว่าทำในปัญหาสังคมในแอฟริกาจึงเป็นปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้

³Life-Lander and Volker : **Tropisches Afrika** : Time-Life International Nederland. N.Y.
1970. p. 45 ff.

2. การเผยแพร่วัฒนธรรมและการรุกรานของชาวต่างทวีปเข้าไปในแอฟริกา

2.1 การเผยแพร่วัฒนธรรมของพวกลอิสลามเข้าไปในทวีปแอฟริกา

ในระยะดันๆ ศตวรรษที่ 7 พวกลอการบชึ่งอยู่ทางตะวันตกของทวีปแอเชีย (ดินแดนตะวันออกกลาง) ต้องการขยายอิทธิพลทั้งทางด้านการค้าและวัฒนธรรมของตนเข้าไปในยุโรป ประมาณ ค.ศ. 632 พวกลอการบได้เข้ายึดครองดินแดนทางเหนือของแอฟริกาได้ทั้งหมด พวกลอการบจึงเผยแพร่วัฒนธรรมอิสลามเข้าไปทางใต้ของยุโรปโดยผ่านทางเหนือของทวีปแอฟริกา แล้วไปเข้ายุโรปทางสเปน นอกจากนี้แล้วพวกลอการบยังขยายอิทธิพลและวัฒนธรรมของอาหรับเข้าไปภายในทวีปแอฟริกาถึง 3 ทาง คือ

1. จากทางเหนือของทวีป ผ่านทางโมร็อกโค (Morocco) ข้ามทะเลราย ระหว่างลีกเข้าไปภายในทวีป

2. ล่องเข้าไปตามแม่น้ำไนล์ (Nile) จากอียิปต์ลีกเข้าไปในทวีป

3. เข้าทางด้านตะวันออกของทวีปแอฟริกาข้ามทางทะเลแดง (Rotes Meer) พวกลอการบพยายามขยายอำนาจของตนและเผยแพร่วัฒนธรรมอิสลามเข้าไปภายในทวีปแอฟริกา นุ่งที่จะลงไปให้ถึงทางใต้ของทวีป ความพยายามของพวกลอการบประสบผลเฉพาะแต่ทางด้านเหนือของทวีปเท่านั้น ส่วนดินแดนภายในและทางใต้ของทวีปไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้ เพราะความแห้งแล้งของธรรมชาติและความกันดารของภูมิประเทศเป็นอุปสรรคสำคัญ นอกจากนี้ชาวพื้นเมืองของแอฟริกา ซึ่งยึดมั่นวัฒนธรรมดั้งเดิมของพวกลอการบยังหนีหายแย่น ได้ต่อต้านและขัดขวางการขยายอิทธิพลของพวกลอการบ

2.2 การผูกขาดเส้นทางการค้าของพวกลอการบ

เมื่อพวกลอการบยึดครองดินแดนตอนเหนือของทวีปแอฟริกาไว้ในอำนาจของตนได้ทั้งหมด การค้าระหว่างยุโรป-แอเชีย และแอฟริกา (ตะวันออกไกล และยุโรป-แอฟริกา) ก็ต้องจะงั้งลง ทั้งนี้ เพราะพ่อค้าคนกลางในสมัยนั้น คือ พ่อค้าจากเมืองอเล็กซานเดรีย (Alexandria) ซึ่งมีเชื้อสายกรีก ถูกพวกลอการบแย่งการค้าไปหมด พวกลอการบได้นั่งคืนให้เรือสินค้าของจีนบนถ่ายสินค้า ที่ในอ่าวเปอร์เซีย และพ่อค้าอาหรับหรือพ่อค้าชาติอื่นๆ ที่ขอนเลี้ยงค่าผ่านทางให้กับชาวอาหรับก็จะขนสินค้าไปขายให้กับชาวยุโรป และพ่อค้าอาหรับที่ติดต่อกันชาวพื้นเมืองในทวีปแอฟริกา การผูกขาดเส้นทางการค้าของพวกลอการบนี้เอง ทำให้ชาวยุโรปไม่พอใจ ชาวยุโรปจึงพยายามหาเส้นทางใหม่ที่จะติดต่อกับชาวพื้นเมืองในแอฟริกาและชาวแอเชียโดยตรง

2.3 การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและการพาณิชย์ระหว่างชาวยุโรปและชาวอาหรับ

พวกลอการบยึดครองและเผยแพร่วัฒนธรรมอิสลามอยู่ในแอฟริกามากกว่า 500 ปี จนกระทั่งเกิดสงครามครูเสด (Crusade) สงครามศาสนาระหว่างพวกลอการบและชาวคริสต์ที่ตั้งตระหง่านกับพวกลอการบ

หรือสังคมที่ชาวยูโรปั้งหนึ่งรวมตัวกันเพื่อต่อต้านพวกราหบ้น ซึ่งเริ่มสังคมใน ค.ศ. 1096 รนกันเป็นเวลานานเกือบสองร้อยปี ในระหว่างสังคมครุเสดน์เองทำให้ชาวยูโรปได้ใกล้ชิดและรักษาความอหรับมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและความคิดเห็นต่างๆ ซึ่งกันและกัน พ่อค้าชาวยูโรปซึ่งเป็นชาวเวนิส (Venis) และเจนัว (Genua) ในประเทศอิตาลี ได้ทำการติดต่อกันขายกับพวกราหบ้น พ่อค้าบางคนได้รับสัมปทานในการขนส่งสินค้าจากอ่าวเปอร์เซียไปยังในยูโรป การที่พวกราหบ้นยอมติดต่อกันขายและยอมให้สัมปทานกับพ่อค้าชาวเวนิสและเจนัว เพราะพวกราหบ้นอย่างได้เงินตรา (หรือญทอง Gloddukat) ของชาวเวนิสและเจนัว ซึ่งเป็นเงินหรือญມาตรฐานที่พ่อค้าชาติต่างๆ ยอมรับและใช้เป็นสื่อกลางสำคัญในการค้าสมัยนั้น พุดได้ว่าเมืองเจนัวเป็นสถานที่ดึงดูดการโลกแห่งแรก⁴ เนื่องจากพวกราหบ้นเป็นผู้นำขาดเส้นทางการค้าพวกราหบ้นจึงพยายามขัดขวางการเดินทางค้าขายของชนชาติอื่นๆ ทุกวิถีทาง แม้กระทั้งทางคริสต์พวกราหบันถึงกันแต่เรื่องการเดินทางจะพยายามหลบภัยที่น่ากลัว ทำให้ชาวยูโรปไม่กล้าเดินทางไกลชาวยูโรปจึงต้องจ้างพวกราหบันให้เป็นผู้นำทางในการค้า จ้างให้สำรวจเส้นทางคอมนาคม เพื่อทำแผนที่และติดต่อกันขายกับเมืองต่างๆ ทั้งในแอฟริกาและเส้นทางที่จะนำไปสู่อาเซียน ปลายศตวรรษที่ 14 พระเจ้า查理ที่ 5 แห่งฝรั่งเศส (Charled V) ได้รับข้อมูลและแนวทางที่จะนำไปสู่เส้นทางคอมนาคมของพวกราหบันที่เดินทางค้าขายจากเมืองโมร็อกโค (Morocco) ผ่านเมืองซิดจิล (Sidjil) และอาโดกาส์ (Audogast) ไปยังเมืองไนเจอร์ (Niger) และเส้นทางการค้าระหว่างเมืองต่างๆ ที่ตั้งอยู่ทางด้านตะวันตกเฉียงเหนือของแอฟริกา⁵

2.4 การผูกขาดเส้นทางการค้าและเผยแพร่คริสตศาสนา

ในคริสตศตวรรษที่ 13 ชาวยูโรปเริ่มขับไล่พวกราหบันออกจากแหลมไอบีเรีย (Iberia = คาบสมุทรสเปน) และภาคเหนือของทวีปแอฟริกา อิทธิพลของพวกราหบันในแอฟริกาก็ค่อยๆ น้อยลง ต้นศตวรรษที่ 16 ชาวยูโรปสามารถติดต่อกับชาวพื้นเมืองที่อยู่ลึกเข้าไปในทวีปได้โดยตรงและสามารถติดต่อกับชาวตะวันออกไกล (อาเซียน) ได้โดยตรงอีกด้วย เป็นอันว่าชาวยูโรปสามารถทำลายการผูกขาดการค้าของพวกราหบันได้สำเร็จ นอกจากนี้ชาวยูโรปยังมีความคิดว่า ศาสนาคริสต์เติบโตในยูโรปมีความปลดปล่อยและนั่นคงดีแล้ว ชาวยูโรปจึงเริ่มทำการเผยแพร่ศาสนาคริสต์เติบโตเข้าไปในแดนของศาสนาอื่นๆ พร้อมกันนี้ชาวยูโรปก็คิดจะทำการผูกขาดการค้าของโลกด้วย ถึงแม้ว่าชาวยูโรปจะสามารถทำลายการผูกขาดการค้าของพวกราหบันได้แล้ว แต่ชาวยูโรปก็ยังไม่มั่นใจในการที่จะรักษาเส้นทางการค้าสายเก่า ซึ่งยังต้องเก็บข้อมูลและอาจจะ

⁴Fischer Weltgeschichte : Afrika von der Vorgeschichte bis zu den staaten der Gegenwart. Band 32. 1966 (Frankfurt am Main, Fischer Bucherei GmbH) p. 132.

⁵Ibid., p. 123.

ถูกขัดขวางจากพวกราชรัตน์ได้ ฉะนั้นชาวญี่ปุ่นจึงพยายามหาเส้นทางการค้าสายใหม่ที่จะทำการติดต่อค้าขายกับชาวตะวันออกไกล โดยไม่ต้องผ่านดินแดนที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของพวกราชรัตน์

2.5 การยึดครองดินแดนบริเวณชายฝั่งทะเลของทวีปแอฟริกา

ในระยะต้นๆ ศตวรรษที่ 15 ปอร์ตุเกสเป็นชาวญี่ปุ่นชาติแรกที่พยายามแล่นเรือเดินชายฝั่งด้านตะวันตกของแอฟริกาลงไปจนถึงแหลมแห่งความหวัง (Cape of Good Hope) แต่ก็ยังไม่มีไตรสารามารถผ่านแหลมนั้นได้ เนื่องจากความเชี่ยวของกระแสน้ำและความรุนแรงของกระแสน้ำ ทำให้นักเดินเรือต้องๆ เหล่านั้นต้องเดินทางกลับ นักเดินเรือต่างๆ เหล่านั้นต่างก็ไม่ยอมเปิดเผยเส้นทางที่ตนเดินทางไปจนสุดปลายแหลม ทั้งนี้ เพราะต่างก็เกรงว่าถ้าหากเปิดเผยแล้ว พวกราชอาจจะถูกแย่งผลประโยชน์ที่ตนควรจะได้รับ นักเดินเรือเหล่านั้นจึงพยายามเก็บเรื่องราวต่างๆ ไว้เป็นความลับ^๙ จนกระทั่งเมื่อชาวปอร์ตุเกสซึ่ง วาสโก ดา กามา (Vasco Da Gama) แล่นเรืออ้อมทวีปแอฟริกาไปถึงอินเดียใน ค.ศ. 1498 ชาวปอร์ตุเกสจึงเป็นผู้บุกเบิกและผูกขาดการค้ากับชาวตะวันออกไกล สินค้าส่วนใหญ่เป็นพวกรเครื่องเทศ ทอง และชาช้างประเทศต่างๆ ในยุโรปต่างก็มุ่งหัวที่จะได้รับผลประโยชน์จากตะวันออกไกลมากกว่าที่จะหัวใจประโยชน์จากแอฟริกา ทั้งนี้ เพราะชาวญี่ปุ่นไม่สามารถเดินทางไปยังดินแดนที่ชาวญี่ปุ่นจะหัวใจได้เป็นพิเศษ ส่วนดินแดนส่วนอื่นๆ ของแอฟริกา โดยเฉพาะดินแดนที่อยู่สักเข้าไปในทวีป ชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่แทบจะไม่รู้เรื่องหรือไม่รู้จักเสียด้วยซ้ำไป อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จของวาสโก ดา กามา ทำให้ชาวญี่ปุ่นเริ่มนองเห็นความสำคัญของทวีปแอฟริกา ในฐานะที่จะเป็นแหล่งเกื้อกูลต่อการเดินทางสำหรับนักเดินเรือที่ต้องการเดินทางไปสู่อินเดียและจีน ชาวญี่ปุ่นเริ่มเดินทางไปจับจองที่ดินตามชายฝั่งทะเลของทวีปแอฟริกา ถือได้ว่าเป็นการเริ่มต้นในการแสวงหาอาณา尼คมของประเทศต่างๆ ในยุโรปที่มีต่อแอฟริกา ในระยะต้นๆ คริสตศตวรรษที่ 16 ชาวปอร์ตุเกสได้เข้ามีดครองชายหาดตะวันตกของแอฟริกาและบริเวณอังโกลา (Angola) ในระยะใกล้ๆ กันนี้ฝรั่งเศสได้เข้ามีดครองบริเวณแม่น้ำเซเนกัล (Senegal) อย่างไรก็ตาม พวกรปอร์ตุเกสได้เข้าครอบครองชายหาดทางใต้ของแอฟริกา คือ แหลมแห่งความหวัง (Cape of Good Hope) แล้วเข้าครอบครองชายหาดด้านตะวันออกของทวีปได้แบบทั้งหมด ปลายคริสตศตวรรษที่ 16 พวกราชรัตน์ได้พยายามแทรกซึมเข้าทางด้านตะวันออกของทวีปแอฟริกาอีกครั้งหนึ่ง ในคริสตศตวรรษที่ 17 และ 18 พวกราชรัตน์สามารถแผ่อิทธิพลเข้าครอบครองดินแดนทางด้านตะวันออกของทวีปแอฟริกา

^๙Fischer Weltgeschichte : Band 32. Ibid., p. 125.

เกือบทั้งหมด พากปอร์ตุเกสยังคงมีอิทธิพลในดินแดนแคนชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของทวีปแอฟริกาเพียงเล็กน้อย

2.6 การสร้างเมืองอาณานิคมของชาวญี่ปุ่นตามชายฝั่งของทวีปแอฟริกา

ชาวปอร์ตุเกสได้สร้างสถานีเดินอาหารและเรือเพลิงสำหรับเรือที่จะเดินทางไปยังอินเดียที่แหลมแห่งความหวัง แต่เนื่องจากชาวปอร์ตุเกสไม่ได้รักษาและเอาใจใส่แหลมนี้อย่างพอเพียง ชาวสเปนและชาวออลแลนด์ จึงหลบหลีกเข้าไปอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก อิทธิพลของพากปอร์ตุเกสจึงค่อยๆ หมดไป เมื่อชาวสเปนและชาวออลแลนด์ต่างก็หลบหลีกเข้ามาทำนาหาภินมากขึ้น จึงเกิดความขัดแย้งและต่อสู้กันขึ้น ในที่สุดชาวออลแลนด์สามารถเอาชนะพากสเปนได้อย่างเด็ดขาด พากออลแลนด์จึงตั้งเมืองคัปสตัดท์ (Kapstadt) หรือ เคป ทาวน์ (Cape Town) ขึ้นใน ค.ศ. 1652 ซึ่งถือว่าเป็นเมืองอาณานิคมแห่งแรกในทวีปแอฟริกา การติดต่อค้าขายระหว่างพ่อค้าชาวญี่ปุ่นในญี่ปุ่นกับพ่อค้าชาวญี่ปุ่นในแอฟริกางίเริ่มขึ้น แต่ก็ยังเป็นเพียงกิจการค้าเล็กๆ ที่ประกอบด้วยสินค้าพื้นเมือง ซึ่งก็ยังสร้างความร่วมราวยให้กับชาวญี่ปุ่นได้ไม่นาน ก็ ชาวญี่ปุ่นจึงยังไม่สนใจที่จะทำการค้าหรือตั้งรกรากของพากตนที่แอฟริกา แต่เมื่อการค้าทาสเจริญรุ่งเรื่อง (ต้นศตวรรษที่ 18) ประเทศต่างๆ ในญี่ปุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปอร์ตุเกส ออลแลนด์ อังกฤษ และฝรั่งเศส ต่างก็เริ่งสร้างเมืองอาณานิคมของตนขึ้นตามแนวชายฝั่งทะเลของทวีปแอฟริกาเพื่อเป็นตลาดค้าทาส ทั้งนี้เพราะทาสเป็นสินค้าสำคัญเพียงชนิดเดียวที่สร้างความร่วมราวยให้กับชาวญี่ปุ่นได้อย่างรวดเร็ว ใน ค.ศ. 1826 เมื่อประเทศต่างๆ ขอมรับรองกฎหมายที่ห้ามการค้าทาส พ่อค้าชาวญี่ปุ่นจำนวนมาก เช่น เดนมาร์ก สวีเดน และปรัสเซีย (ชาเยอรมันทางเหนือ) ต่างก็ถอนตัวออกจากแอฟริกา ยังคงเหลือเพียงพวกตัว (ออลแลนด์) ชาวปอร์ตุเกส อังกฤษ และฝรั่งเศส ที่พยายามหาผลประโยชน์ทางด้านอื่นจากแอฟริกา อย่างไรก็ตาม เมืองอาณานิคมต่างๆ ที่ชาวญี่ปุ่นสร้างขึ้นสำหรับการค้าทาสก็ค่อยๆ ชนเชาและหมดความสำคัญ การค้าระหว่างญี่ปุ่นกับแอฟริกาก็เสื่อมลง นี่พ่อค้าเพียงบางพวกที่ให้ความสนใจกับการค้า ไข่มุกและตุตุนิตตั่งๆ พ่อค้าบางพวกทำการแลกเปลี่ยนอาชุสงานกับสินค้าพื้นเมืองบางชนิด เช่น หนังสัตว์ ยางดิน และงาช้าง ถึงแม้ว่าการค้ากับชาวพื้นเมืองจะสร้างความมั่งคั่งให้กับชาวญี่ปุ่น ทำให้ชาวญี่ปุ่นที่ยังอยู่ในแอฟริกามีฐานะร่ำรวย แต่ชาวญี่ปุ่นที่ยังพำนักอยู่ในแอฟริกาก็ไม่ได้คิดที่จะดังถิ่นฐานและรกรากของตนในแอฟริกาอย่างถาวร ทั้งนี้ เพราะแอฟริกายังเป็นดินแดนที่ห่างไกลความเจริญ ไม่มีสิ่งใดๆ ที่จะอำนวยความสะดวกสบายต่อการดำรงชีพ นอกจากนี้ยังมีโรคภัยไข้เจ็บ ที่ทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่เสียชีวิตในขณะที่อายุยังไม่มาก อย่างไรก็ตาม พ่อค้าชาวอังกฤษพยายามผูกขาดการค้าเกี่ยวกับน้ำมันปาล์มในบริเวณปากแม่น้ำในเจอร์ (Negerdelta) ทั้งนี้ เพราะน้ำมันปาล์มเป็นน้ำมันที่ชาวญี่ปุ่นต้องใช้ในการหล่อลิ้นเครื่องจักรพ่อค้าชาวฝรั่งเศษพยายามบุกเบิกไร่ถั่วถิสง (อาหารถั่ว และน้ำมันถั่ว) ในขณะที่ชาวปอร์ตุเกส

แสดงตนเป็นนักค้นคว้าทางด้านวิชาการเกี่ยวกับธรรมชาติ ชีวิตและความเป็นอยู่ของสั่งต่างๆ ในแอฟริกา พร้อมกันนี้ก็พยาบ Yam แพร่ศาสนาคริสเดอียนไปด้วย⁷

2.7 การล่าอาณา尼คอมเข้าไปภายในทวีปแอฟริกา

ปลายศตวรรษที่ 18 เมื่ออังกฤษและฝรั่งเศสต้องเสียเมืองอาณา尼คอมของตนในทวีปแอฟริกา อังกฤษและฝรั่งเศสจึงหวังที่จะขึ้นครองดินแดนที่อยู่ลึกเข้าไปภายในทวีปแอฟริกา อังกฤษ และฝรั่งเศส จึงเริ่มทำการสำรวจดินแดนต่างๆ ภายในทวีปอย่างเงียบๆ อย่างไรก็ตาม ชาวบุโรเปนเริ่มทำการล่าอาณา尼คอม และขยายอิทธิพลเข้าครอบครองดินแดนส่วนในของทวีปแอฟริกาตอนต้นๆ ศตวรรษที่ 19 เริ่มจากการที่ฝรั่งเศสเข้ายึดครองอัลจีเรีย (Algeria) ใน ก.ศ. 1830 ฝรั่งเศสทำการยึดครองดินแดนในทวีปแอฟริกาอย่างช้าๆ ทำให้รูปแบบการค้นคว้าและวิจัยภูมิประเทศ เพื่อไม่ให้ประเทศอื่นๆ รู้ถึงจุดประสงค์ที่แท้จริงของตน อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการค้นพบแหล่งทรัพยากรธรรมชาติใน ก.ศ. 1870 เช่น เพชร พลอย และทองคำในบริเวณแอฟริกาได้ ชาวบุโรปก็เริ่มหลังให้ลเข้าสู่แอฟริกาอีกรึ้ง การล่าอาณา尼คอมเข้าไปภายในทวีปแอฟริกาจึงเริ่มขึ้นอย่างจริงจัง⁸

2.8 กำเนิดพวงบัวร์ (Bure)

ในระยะสิบปีแรก (1870-1880) ที่ชาวบุโรเปนมาลักเข้าไปภายในทวีปแอฟริกา ชาวต่างชาติ (ชาวบุโรปและชาวอาหรับ) ในแอฟริกา ซึ่งอาศัยอยู่บริเวณชายทะเลของทวีปยังมีจำนวนไม่มาก เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรของชาวพื้นเมือง ชาวต่างชาติเหล่านี้มีอาชีพทางการค้า นักธุรกิจ เพย์พร์ศาสนา ข้าราชการ เสนาบินและเกย์ตระกร ในจำนวนชาวต่างชาติเหล่านี้ มีชาวบุโรปพวงหนึ่ง คือ ชาวฮอลันดา (Hollanda) หรือดัช (Dutch) ซึ่งอยู่จากประเทศไทยอยู่แลนด์ (Holland) ในยุโรปดังแต่ต้นศตวรรษที่ 16 เพื่อจัดหาท่าเรือสำหรับเรือเดินสมุทรของชาวฮอลันดาที่จะเดินทางไปยังตะวันออกกลาง ชาวฮอลันดาที่อยู่พเข้าอยู่ในแอฟริกาในสมัยนั้นส่วนมากเป็นเกย์ตระกร ซึ่งเรียกว่า โบเออร์ (Boer) หรือบัวร์ (Bure) เมื่อชาวฮอลันดาอยู่พเข้าไปในแอฟริกามากขึ้นๆ พวงบัวร์เริ่มทำนาและเลี้ยงสัตว์ซึ่งต้องการที่ดินทำกิน ขยายกว้างออกไปเรื่อยๆ พวงบัวร์จึงต้องบุกรุกที่ดินของชาวพื้นเมือง จึงมักเกิดการกระทบกระแทก และเกิดการต่อสู้กับชาวพื้นเมือง เนื่องจากพวงบัวร์มีอาวุธที่ดีกว่า พวงบัวร์จึงสามารถยึดครองและขยายที่ดินทำกินของพวงคนลักเข้าไปในทวีปมากขึ้นๆ ใน ก.ศ. 1652 พวงบัวร์กีสามารถจัดตั้งเมืองของตนได้สำเร็จที่ทางใต้ของทวีป คือเมืองเคป ทาวน์ (Cape Town) เมื่อพวงบัวร์มีที่ดินทำกิน และสามารถตั้งเมืองได้อย่างมั่นคง

⁷Fischer Weltgeschichte : Band 32. Ibid., p. 175.

⁸Ploetz, Karl : Aufzug aus der Geschichte. (Wurzburg 1960. A. G. Ploetz Verlag.) p. 959.

ถ้ารแล้ว พวກบัวร์กไม่คิดที่จะเดินทางกลับยุโรป ทั้งไม่ยอมติดต่อกันบรรพนุชของพวกคนในประเทศอังกฤษแลนด์ด้วย พวกบัวร์เริ่มพัฒนาขนบทรมเนี่ยนของตนแล้วกำหนดวิธีชีวิตของพวกคนเองใหม่ พยายามรักษาสายเลือดของตนให้บริสุทธิ์ แต่งงานและสมสู่เฉพาะในหมู่คณะของตนเอง ไม่ยอมแต่งงานกับคนแปลกหน้า และไม่ยอมยุ่งเกี่ยวกับพวกชาวพื้นเมืองต่างด้าว (พวกผิวดำ) พวกบัวร์ที่เกิดและอาศัยอยู่ในแอฟริกา จึงรักและหวงแห่งแผ่นดินแอฟริกา และถือว่าแอฟริกาเป็นบ้านเกิดเมืองนอนของตน พวกบัวร์ที่เกิดและอาศัยอยู่ในแอฟริกาจึงเรียกพวกคนเองว่าแอฟริกานอร์ (Afrikaner)

2.9 อังกฤษรุกรานพวกบัวร์

ในศตวรรษที่ 19 เมื่อประเทศต่างๆ ในยุโรปทำการล่าอาณานิคมและยึดครองดินแดนภายในทวีปแอฟริกา พวกบัวร์จึงทำการต่อสู้การรุกรานของชาวบุรุษปอย่างกล้าหาญ อย่างไรก็ตาม ค.ศ. 1814 ชาวยุโรปที่อยู่ในแอฟริกา ซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพในการทำเหมืองแร่ ชาวยุโรปได้รับความช่วยเหลือทั้งทางด้านอาวุธ และกำลังทหารจากรัฐบาลของอังกฤษ ชาวยุโรปจึงทำการรุกรานและสามารถแยกย้ายเมืองเกป ทาวน์ไปจากพวกบัวร์ พวกบัวร์ที่ไม่ยอมอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ จึงอพยพหนีเข้าไปทางเหนือของแอฟริกาตั้ง ค.ศ. 1836 พวกบัวร์ได้ตั้งเมืองใหม่ที่นาทาล ค.ศ. 1845 อังกฤษได้ตามไปรุกรานและสามารถยึดนาทาลของพวกบัวร์ได้อีก พวกบัวร์ที่ไม่ยอมอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษจึงอพยพหนีลีกเซ้าไปในทวีป ค.ศ. 1852 พวกบัวร์ที่มีผู้นำชื่อ พอล คริอเกอร์ (Paul Kruger) ได้ตั้งเมืองใหม่เขึ้นที่ทรานส์วาล (Transvaal) ค.ศ. 1854 พวกบัวร์สามารถสร้างเมืองใหม่อีกเมืองหนึ่งชื่อ ออเรนต์ พรีสเตท (Orange Freestate) แต่แล้วพวกบัวร์ในเมืองทั้งสองเกิดพิพาทกันเอง อังกฤษจึงเข้าแทรกแซงและสามารถยึดและปกครองทรานส์วาล ใน ค.ศ. 1877 ค.ศ. 1883 พอล คริอเกอร์ ทำการต่อต้านการปกครองของอังกฤษและสามารถแยกทรานส์วาลออกจาก การปกครองของอังกฤษได้ เขาจึงได้รับเลือกตั้งให้เป็นประธานาธิบดีของทรานส์วาล คริอเกอร์ไม่ยอมให้สิทธิ์ใดๆ กับชาวยต่างชาติที่อาศัยอยู่ในดินแดนที่พวกบัวร์ปกครองอยู่ (โดยเฉพาะชาวอังกฤษ ถูกกีดกันไม่ให้มีสิทธิ์ในการเลือกตั้ง) คริอเกอร์ รวบรวมชาวบัวร์ทั้งหมด แล้วทำการรุกรานชาวพื้นเมืองดังเดิมของแอฟริกา พวกบัวร์สามารถขยายดินแดนและจัดตั้งเป็นรัฐของพวกบัวร์อีกหลายรัฐ การขยายดินแดนของพวกบัวร์สร้างความล้ำกากใจให้กับชาวอังกฤษเป็นอย่างมาก เนื่องจากชาวอังกฤษส่วนใหญ่เป็นเจ้าของเมืองแร่ ขณะที่พวกบัวร์ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของเกษตรกรรม (ทำไร่ สวน และปลูกสัตว์) อาชีพของทั้งสองฝ่ายจึงขัดผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการพิพาทกันเสมอๆ ในที่สุดอังกฤษและบัวร์กีต่อสู้กันอย่างสูง烈 (สงครามบัวร์ 1899-1902) อังกฤษประสบความสำเร็จในการต่อสู้กับพวกบัวร์ ไม่ผิดไปจากที่อังกฤษกระทำต่อพวกแอฟริกัน (ผิวดำ) อีนๆ การต่อสู้ของพวกบัวร์ต่ออังกฤษ ถือได้ว่าเป็นโศกนาฏกรรมที่โหดร้ายทารุณที่สุดในการ

ล่าอาณิคมของชาวยูโรปในทวีปแอฟริกา ค.ศ. 1909 พากบัวร์ได้ทำการประนีประนอมกับรัฐบาลอังกฤษ ให้ชาวผิวขาวในแอฟริกาได้ปกครองกันเองในรูปของสหภาพ ค.ศ. 1910 จึงก่อตั้งสหภาพแอฟริกาใต้ (Sudafrika Union) คนผิวขาวในสหภาพแอฟริกาใต้ (ส่วนใหญ่เป็นชาวอังกฤษและชาวบัวร์) ได้สิทธิในการออกเสียงและมีสิทธิในการบริหารสหภาพ ในขณะที่คนผิวดำ (ชาวแอฟริกัน) และคนผิวสีอื่นๆ (ชาวอินเดียและชาวอาหรับ) ไม่ได้รับสิทธินี้

กิจกรรมการเรียนที่ 2

ให้นักศึกษาอภิปรายเรื่องการที่ชาวอาหรับและชาวบุรุษไปใช้ในการเผยแพร่ศาสนา และวัฒนธรรมของตนเข้าไปในแอฟริกา

3. การครอบครองแอฟริกาของชาติต่างทวีป

3.1 การครอบครองแอฟริกาตะวันตกของชาวยูโรป

กลางคริสตศตวรรษที่ 19 ฝรั่งเศสพากยานที่จะเจาะลึกเข้าไปภายในทวีปทางด้านตะวันตกของทวีปแอฟริกา ตั้งแต่ ค.ศ. 1863 เป็นต้นมา ฝรั่งเศสพากยานใช้อิทธิพลเพื่อที่จะทำการปกครองชาวพื้นเมืองผ่านด่าน ที่ทำการติดต่อกับชายฝั่งฝรั่งเศส ค.ศ. 1875 ฝรั่งเศสสามารถยึดครอง เซเนกัล (Senegal) และทำการปกครองชาวพื้นเมืองในเซเนกัลโดยตรงหลังจากนี้ฝรั่งเศสได้เข้าครอบครองดินแดนและตั้งสถานีการค้าของตนในเมืองแกรนด์ บัสซัม (Grand Bassam) อสินี (Asini) และปอร์โต โนโว (Porto Novo) นอกจากนี้ฝรั่งเศสสร้างฐานทัพเรือลิเบวิล (Libreville) ทางด้านตะวันตกของแอฟริกา ในขณะที่ฝรั่งเศสพากยานล่าอาณิคมอยู่นั้น ยังก่อตุยภัยพากยานล่าดินแดนต่างๆ เช่น แกมเบีย (Gambia) เซียร่าเรออน (Sierra Leone) และลาโกส (Lagos) ให้เป็นเมืองขึ้นของตน โดยปล่อยให้พวกหัวหน้าผ่านชักทำการปกครองตนเอง ค.ศ. 1974 บริเวณโกลด์โคสต์ (Goldkuste) ได้กล่าวเป็นรัฐภายใต้อารักษากองอังกฤษ (Gold Coast Crown Colony) ทั้งๆ ที่อังกฤษยังไม่ปราบนาทั้งนี้ เพราะรัฐบาลอังกฤษยังคงไม่เห็นถึงผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากดินแดนแบบนี้ อีกทั้งอังกฤษยังไม่ยกเสียงที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการวิเคราะห์ว่าชาวพื้นเมืองผ่านฟันติ (Fanti) และผ่านชาแนติ (Aschanti) ในบริเวณดินแดนที่ต่อมาภายหลังได้ชื่อว่ากินเนียของปอร์ตุเกส (Guinea) มีชาวปอร์ตุเกสอาศัยอยู่เพียงเล็กน้อย แต่ชาวพื้นเมืองส่วนใหญ่เป็นลูกครึ่งระหว่างปอร์ตุเกสกับพากนิโกร ซึ่งรัฐบาลปอร์ตุเกสมิ่งสนใจที่จะปกครองพากนี้โดยตรง ชาวปอร์ตุเกสได้เข้าไปตั้งถิ่นฐานในอ่าวกินเนีย (Gulf of Guinea) โดยเฉพาะอย่างยิ่งบนเกาะเฟอร์นานโด โพ (Fernando Poo) แต่มีรัฐบาลปอร์ตุเกสเห็นว่า บริเวณนี้ไม่มีความสำคัญและไม่มีประโยชน์ใดๆ เลย ปอร์ตุเกสจึงได้ยกให้สเปน

3.2 การครอบครองแอฟริกาใต้และแอฟริกากลางของชาวยุโรป

ค.ศ. 1845 ฝรั่งเศสได้เข้ายึดครองบริเวณเมืองกานัน (Gaban) และเส้นศูนย์สูตร ในขณะที่อังกฤษเข้ายึดครองเกบโคโลนี (Kapkolonie) และนา塔ล (Natal) ค.ศ. 1852 พวกรัชร์ได้เข้ารุกรานชนเผ่านาซูโต (Basuto) แล้วสร้างเมืองขึ้นใหม่ในบริเวณเมืองทรานส์วาล (Transvaal) ค.ศ. 1868 หัวหน้าเผ่านาซูโตชื่อ โมเชช (Moschesch) จึงได้ทำการตกลงที่จะอยู่ภายใต้การอารักขาของอังกฤษ ต่อมาภายหลังทรานส์วาล กลายเป็นแหล่งกรณีพิพาทระหว่างอังกฤษกับพวกรัชร์ ทั้งนี้เพราะ ในค.ศ. 1870 ได้มีการกันพันแหล่งทรัพยากรณ์ค่า (เพชรพลอย ทองคำ) บริเวณภาคเหนือของแอฟริกากลาง ปอร์ตุเกสพยายามที่จะยึดครองพื้นที่ทั้งหมดตั้งแต่แองโกล่า (Angola) ไปจนถึงโมซัมบิก (Mozambique) คือตั้งแต่ชายฝั่งทะเลด้านมหาสมุทรแอตแลนติก (Atlantic) ไปจนถึงชายฝั่งทะเลด้านมหาสมุทรอินเดีย แต่ปอร์ตุเกสก็ต้องลำบากใจจากการเรียกร้องสิทธิ์ต่างๆ จากอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณตอนกลางของทวีป ซึ่งพวกรักษาไว้อังกฤษเคยใช้เป็นเส้นทางสัญจรในการคิดต่อระหว่างแอฟริกาใต้และแอฟริกาเหนือ เส้นทางสัญจรมีระยะจากเมืองคาลา哈ารี (Kalahari) ทางภาคตะวันตกของทวีป ผ่านเข้าไปในดินแดนของพวกรัชร์ (Buren) ทางทิศตะวันออกของทวีป (ดินแดนระหว่างเมืองโอเรนจ์ ฟรีสเตด Orange Freistadt) และสารารษรัฐแอฟริกาใต้ผ่านดินแดนของพวกรีควา (Griqua) หรือที่เรียกว่า กีรีควาแลนด์ด้านตะวันตก (West Griqualand) ผ่านเข้าเบทชูอานาแลนด์ (Betschuanaland) ซึ่งเป็นดินแดนของเผ่ามาทาเบเล (Matabele) และเผ่ามาโซนา (Maschona) จนถึงดินแดนที่อยู่ภายใต้อธิพ辖区ของปอร์ตุเกส คือเมืองแซมเบซี (Zambesi) จะเห็นได้ว่าเมืองโมเซลากัตซ (Moselekatse) หรือพุดและเบียนเป็นภาษาอังกฤษว่า มซิลิกาซี (Mzilikazi) ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างเมืองลิมป็อปอ (Limpopo) กับเมืองแซมเบซี (Zambesi) มีที่ปรึกษาเป็นชาวอังกฤษชื่อ โรเมอร์ท โมฟฟาท (Robert Moffat) ซึ่งเป็นสมาชิกของสมาคมผู้เผยแพร่ศาสนาในกรุงลอนדון (London Missionary Society = L.M.S.) ถูกเชิญของลิฟิงส์ตันได้เข้ามาทำการค้นคว้าในดินแดนระหว่างมหาสมุทรแอตแลนติก จนถึงมหาสมุทร อินเดีย⁹ เขายังทำการค้นคว้าที่เมืองคูรุมัน (Kuruman) ซึ่งเป็นที่ตั้งของพวกรักษาไว้ในรัฐเบทชูอานาแลนด์ เขายังออกเดินทางจากคูรุมันในเดือนพฤษภาคม 1854 ไปยังเมืองโลอันดา (Loanda) ซึ่งตั้งอยู่ชายฝั่งทะเลของโมซัมบิก (Mozambique) แล้วเดินเรียนชายหาดไปจนถึงเมืองเคลลีมาน (Quelimane) ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1856 ผลงาน

⁹Fischer Weltgeschichte : Band 32. Op. cit., p. 177.

วิจัยของเขาทำให้ทั่วโลกรู้ว่าในส่วนลึกของแองโกลา (Angola) และไม้แซมบิก ยังมีการค้าทาส และการค้าจ้างช่างอย่างแพร่หลายภายใต้การดำเนินงานชาวปอร์ตุเกส ซึ่ง เมสติเซน (Mestizen) ลิฟิงส์โตนยืนยันว่า การเพาะปลูกในเมืองแซมเบซิ และตลอดแนวชายฝั่งของโน้มแซมบิกยังคงใช้แรงงานจากทาส การเปิดเผยของลิฟิงส์โตนทำให้รู้налของปอร์ตุเกสต้องยอมจำนน และยอมรับว่า รู้ナルยังมีอิทธิพลไม่เพียงพอที่จะเข้าไปควบคุมให้ถึงดินแดนภายนอกในทวีปแอฟริกา การประมาศของรู้ナルปอร์ตุเกส ทำให้อังกฤษได้รับสิทธิพิเศษในการขยายอิทธิพลเข้าครอบครุณพื้นที่ต่างๆ ตั้งแต่แหล่งทางใต้สุดซึ่งไปจนถึงเมืองไคโร (Kairo)¹⁰

3.3 การครอบครองแอฟริกาตะวันออกของชาวยูโรป

ตั้งแต่ดันคริสตศตวรรษที่ 16 รู้ナルปอร์ตุเกสได้จัดตั้งสถานที่เดิมเสบียงอาหารในบริเวณเคป เดล加โด (Kap Delgado) และเมืองلامู (Lamu) ซึ่งอยู่ชายฝั่งทะเลของทวีปแอฟริกาด้านมหาสมุทรอินเดีย เพื่อเป็นสถานที่เดิมเสบียงอาหารสำหรับเรือที่จะเดินทางไปยังเมืองโกอาหรือกัว (Goa) ในอินเดีย ปลายศตวรรษที่ 16 ชนพื้นเมืองผ่านต่างๆ ที่อาศัยอยู่ภายในทวีปได้อพยพออกมายังดินแดนตามชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกที่ติดกับมหาสมุทรอินเดีย ใน ค.ศ. 1857 ชนผ่าซิมบากา (Zimba) ได้นูกเข้าทำร้ายชาวเมืองคิลวา (Kilwa) ชนผ่าคอร์ชา (Korsa) ได้เข้าทำร้ายชาวปอร์ตุเกสตามเมืองต่างๆ หัวหน้าผ่าคอร์ชา ซึ่ง มีเรล เมร์ (Mirale Bay) ได้รับมอบหมายจากพวกเตอร์ก (ออสเตรเนน-เตอร์ก) ให้ทำการปลดปล่อยชาวพื้นเมืองที่นับถือศาสนาอิสลามที่อาศัยอยู่ตามชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของแอฟริกาให้เป็นอิสระจากการครอบงำของพวกชาวคริสต์ยัน มีเรล เมร์ จึงถือโอกาสเข้ายึดเมืองมอนบาชา (Mombasa) พวกปอร์ตุเกสจึงยุงให้พวกซิมบากา ทำการปล้นสุดมึนและทำร้ายพวกพ่อค้าและชาวเมืองเตอร์ก ใน ค.ศ. 1953 พวกปอร์ตุเกสในแอฟริกาได้รับความช่วยเหลือทางด้านทหารและอาวุธจากรู้ナルปอร์ตุเกส ทำให้พวกปอร์ตุเกสสามารถปราบปรามชาวพื้นเมืองผ่านต่างๆ ให้อยู่ในความสงบได้อีกรึหนึ่ง พวกปอร์ตุเกสจึงได้สร้างป้อมชิตาเดลล่า เยชูส (Zitadelle Fort Jesus) ที่เมืองมอนบาชา โดยมีทหารหนึ่งกองร้อยปักป้อมกันเมือง ค.ศ. 1608 พวกขอลันดาได้นูกเข้าใจมีเมืองโน้มแซมบิก แต่พวกปอร์ตุเกสก็สามารถป้องกันเมืองไว้ได้¹¹

3.4 การครอบครองแอฟริกาตะวันออกของชาวอาหรับ

ค.ศ. 1622 พระเจ้าชาห์ อับบาส (Schah Abbas) กษัตริย์ราชวงศ์เซเฟวิดen (Sefeviden) แห่งペอร์เซีย ได้รับความช่วยเหลือจากกองทัพเรือของอังกฤษได้เข้ายึดเกาะชอร์มนูช

¹⁰Fischer Weltgeschichte : Band 32. Op. cit., p. 177.

¹¹Fischer Weltgeschichte : Band 32. Ibid., p. 178.

(Hormuz) ซึ่งตั้งอยู่ในอ่าวเปอร์เซีย และทำการขึ้นได้พวกรปอร์ตุเกสออกจากเกาะ ค.ศ. 1650 กองทัพของประเทศโอมาน (Oman) ซึ่งตั้งอยู่ในคาบสมุทรอาหรับ (Arabien) ภายใต้การบัญชาการของ อิมาน สุลต่าน อิบัน ไซฟ (Iman Sultan Ibn Seif) ได้ขึ้นได้พวกรปอร์ตุเกสออกจากเมืองมัศกัต (Maskat) ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาพวกราชวงศ์สังหารหันนุนเข้าไปในแอฟริกาอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่ง ค.ศ. 1700 พวกราชวงศ์สามารถขึ้นครองป้อมเซชุสของปอร์ตุเกสไว้ได้ ตอนต้นคริสตศตวรรษที่ 18 เมืองต่างๆ บนชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของแอฟริกา ตั้งแต่เมืองลามู จนถึงเคนยา เดลก็อต กีดกอยู่ภายใต้การขึ้นครองของสุลต่านแห่งโอมาน นอกจากนี้เมืองท่าและเมืองการค้าต่างๆ ตามชายฝั่งทะเลตะวันออกของแอฟริกาส่วนใหญ่อยู่ภายใต้อิทธิพลของสุลต่านแห่งโอมานด้วย ปอร์ตุเกสยังคงรักษาอิทธิพลของตนไว้ได้ก็แต่เพียงเมืองโนนแซนบิกเท่านั้น ในสมัยของสุลต่าน เซยีด เซด (Sultan Seyyid Said 1806-1856) พระองค์ทรงสนพระทัยชายฝั่งทะเลตะวันออกของแอฟริกามากกว่าประเทศของพระองค์ พระองค์ทรงสั่งให้ทำการปลูกต้นไม้ในสวนสาธารณะชิบาร์ (Zanzibar) ซึ่งสามารถปลูกต้นไม้ได้เป็นจำนวนมากมากและขายส่งเป็นสินค้าออกได้มากถึงสามส่วนสี่ของจำนวนภัณฑ์ที่ใช้หัวโลกล สุลต่านเซยีดทรงสร้างกองทัพเรือที่เข้มแข็ง ทรงทำฐานชิบาร์เป็นเมืองท่าและเมืองการค้าอันดับหนึ่งของโลก ทรงสั่งซื้อวัสดุดิน กระสุนเดินด่า และอาวุธจากญี่ปุ่นและอินเดีย ทรงขายภัณฑ์ งานช่างและท่าสเป็นสินค้าออก (ทรงล่าหาสัตว์ภายในทวีปของแอฟริกา) ค.ศ. 1840 ทรงย้ายเมืองหลวงของพระองค์จากโอมานไปอยู่ที่เมืองชิบาร์ ทรงแต่งตั้งชาวอังกฤษเป็นกงสุลตูดและผลประโยชน์ของพระองค์ในดินแดนแอบพริการตะวันออก พระองค์ทรงบุกเบิกการค้าระหว่างชาวอาหรับกับชาวพื้นเมืองแอฟริกาที่อยู่ลึกเข้าไปในทวีปขึ้นมาใหม่¹² ทรงติดต่อกับชาวพื้นเมืองเผ่าคามเบ (Kamebe) แห่งอาณาจักรลันดา (Lunda-Reich) ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของภาคานกา (Katanga) ไปจนถึงบุกันดา (Buganda) และบันโนโยโร (Bunyoro) ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกของทะเลสาบวิคตอเรีย (Viktoriasee)

3.5 การแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างชาวอาหรับและชาวพื้นเมืองในทวีปแอฟริกา

พ่อค้าอังกฤษติดต่อกับชาวอาหรับสุลต่าน เซยีด เซด และลูกหลานของพระองค์ ตามสนธิสัญญาแห่งปี 1822, 1845 และ 1873 ซึ่งเป็นสนธิสัญญาที่ค่อยๆ ยกเลิกการค้าทาสถึงแม้ว่าการค้าทาสในแบบมหาสมุทรอินเดียจะค่อยๆ หมดไป แต่ในดินแดนส่วนในทวีปแอฟริกา และบนเกาะชิบาร์ก็ยังมีการค้าขายทาสกันอย่างเปิดเผย ตามหมู่บ้านใหญ่ๆ ของพวกราชวงศ์ บังคับทำการค้าทาสอย่างต่อเนื่อง พวกราชวงศ์เมืองนำงช้างและทาสนาแลกกับสิ่งของ ไน奴ก

¹²Fischer Weltgeschichte : Band 32. Op. cit., p. 178.

สินค้าที่ทำจากเหล็ก อารูชและกระสุนดินคำ¹³ พวกราหรันเข้าไปแลกเปลี่ยนสินค้ากับพวงชาพื้นเมืองลีกเข้าไปในทวีปถิ่งทะเลสาบทานกานิกา (Tranganjika) แล้วสร้างศูนย์การค้าขึ้นดิจิดจี (Udjidji) และเมืองทาโนรา (Tabora) พวกราโยหรือယ้า (Yao) ซึ่งอาศัยอยู่ทางตอนใต้ของทะเลสาบทานกานิกาและพวงบุกันดา (Buganda) จึงนำชาชั้นและชาสมاءแลกเปลี่ยนสินค้ากับพวกราหรัน อย่างไรก็ตาม พวกราหรันก็ยังเข้าไปติดต่อกับชาขายกับพวงยานเวซี (Nyanwezi) ซึ่งอาศัยอยู่ทางทิศตะวันออกของทะเลสาบทานกานิกา (Tanganjika) และบริเวณตอนใต้ของทะเลสาบวิคตอเรีย (Viktoria) หรือบริเวณเมืองทาโนรา เนื่องจากพวงยานเวซีเป็นพ่อค้าที่มีความสามารถทางการค้ามาก เพราะนักเดินทางได้ใกล้แล้วซึ่งสามารถแบกสินค้าได้เป็นจำนวนมากอีกด้วย พวงยานเวซีจึงยึดครองการค้าตั้งแต่ชายฝั่งทะเลไปจนถึงที่รานสูงคาทานกา (Katanga) ผู้ขายการค้าในย่านนี้กับชาวอาหรัน แต่ก็มีอยู่ครั้งหนึ่งที่เดียวที่พวงยานเวซีขัดผลประโยชน์กับพวกราหรันถึงกับต้องใช้อาวุธต่อสู้กัน บุนนาคชาวيانเวซีผู้หนึ่งชื่อ มิรามโบ (Mirambo) ได้รับการยกย่องและยอมรับจากชาวพื้นเมืองโดยทั่วไปว่าเขาเป็นผู้มีอิทธิพลทางการค้าเป็นอย่างมาก เนื่องจากเขาราชการปล้นสุดมึนคงชาชั้นจากกองค่าวรัววนของชาวอาหรันพวงหนึ่งแล้วนำไปขายให้กับพ่อค้าอาหรันอีกพวงหนึ่ง ซึ่งนำเอาชาชั้นนั้นกลับไปขายที่ชานซิบาร์ ซึ่งเป็นเมืองของชาวอาหรันเอง ค.ศ. 1871 มิรามโบ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าชายแห่งเมืองทาโนรา (Tabora) ชาวيانเวซีอีกคนหนึ่งชื่อ มิสิรี (Misiri) มีอิทธิพลมากจนถึงขนาดที่สามารถครอบครองดินแดนแอบเมืองคาทานกา แล้วสถาปนาเป็นเมืองการค้าของตนขึ้น เขาสามารถปักครองเมืองนี้เป็นเวลาถึง 20 ปี จึงได้ถูกชาวเบลเยียมฆ่าตายใน ค.ศ. 1897¹⁴

3.6 ความพยายามของชาวอาหรันในการผูกขาดการค้าและสร้างอิทธิพลในทวีปแอฟริกา

นอกจากสุลต่านแห่งชานซิบาร์ (Zanzibar) ซึ่งมีอิทธิพลและผูกขาดการค้าทางด้านตะวันออกของทวีปแอฟริกาแล้ว ยังมีชาวอาหรันบางคนที่พยายามสร้างอิทธิพลและผูกขาดการค้าในทวีปแอฟริกา เช่น ทิปปู ทิป (Tippu Tip) ลูกครึ่งอาหรันกับชาวพื้นเมือง ก่อตั้งเมื่อ ค.ศ. 1838 ทำการค้าชั้นและทาส จนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ทิปปู ทิป เคยร่วมเดินทางกับนักสำรวจหลายคน เช่น ลิฟิงส์ตัน คามeron (Cameron) สแตนเลย์ (Stanley) และบุคคลอื่นๆ อีกหลายคน เมื่อเข้าได้รับความช่วยเหลือจาก สแตนเลย์ ทำให้เข้าไฟฟันและ

¹³พวกราหรันไม่สนใจทองและแร่เหล็กจากแอฟริกา ทั้งนี้เพราะพวกราหรันสามารถหาได้จากที่อื่นในราคากูกกว่า, Ibid., p. 179.

¹⁴Fischer Weltgeschichte : Band 32. Ibid., p. 180.

พยาญานสร้างอาณาจักรอาหรับในบริเวณคงกอของเบลเยี่ยน แต่ความผันของเจ้ากีสลายลง เข้าจึงเดินทางกลับไปยังเมืองซัวไฮลี (Suaheli) บนเกาะแซนซิบาร์ และเสียชีวิตที่นั้น ใน ค.ศ. 1905 ยังมีชาวอาหรับอีกหลายพวกที่พยาญานสร้างอิทธิพลของตนในทวีปแอฟริกา ค.ศ. 1820 เคดิฟ เม亥็มเม็ด อัล (Khedive Mehemet ali) เดินทางล่องแม่น้ำในลักษณะจากประเทศอียิปต์ เข้าไปสร้างอิทธิพลจนได้ครอบครองชุดดาน และเมืองการ์ทูม (Khartum) เม亥็มเม็ด อัล ประกาศให้แม่น้ำในลักษณะเป็นศูนย์รวมการค้าท่าสิน เพื่อนำมาจัดตั้งกองทัพเสริมกองกำลังของตน พวกเคดิฟได้ยึดพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำแม่น้ำในลักษณะนี้ แล้วในลักษณะ เรือยไปจนถึงบริเวณ บาร์เอล กชาลา (Bahr el Ghazal) คือบริเวณเมืองดินคา (Dinka) นูแวร์ (Nuer) และชิลลัก (Shilluk) จนถึงยูกานดา (Uganda) ซึ่งพวกเคดิฟได้พนักงานหัวรับอีกสองพวกที่เข้ามายัง อิทธิพลอยู่ก่อนแล้ว (เคดิฟเป็นหัวรับเพ่าหนึ่ง) คือพวกที่มาจากภาษาชานซิบาร์ทางทิศตะวันออกของทวีปและพวกรัชชิอา (Razzia) ซึ่งมีอิทธิพลอยู่ถนนเมืองการ์ทูม (Khartum) มาก่อน เชื่อกันว่าพวกเคดิฟคือหัวรับเชื้อสายราเบห์ (Rabeh) ซึ่งบุกจากทางเหนือของทวีปเข้าไปมีอิทธิพลและดังรากฐานอยู่บริเวณแม่น้ำในลักษณะนั้น และบริเวณทะเลสาบชาด (Tschadsee) ค.ศ. 1900 รัฐของพวกเคดิฟ คือ รัฐชาดได้ถูกฝรั่งเศษทำลายลงในขณะที่พวกทิบู ทิป จากชาบูร์ กีดูเบลเยี่ยนปราบอย่างรุนแรง อย่างไรก็ตาม พวกหัวรับเชื้อสายต่างๆ ที่เข้าไปมีอิทธิพลให้ทวีปแอฟริกาในระยะนี้ ในตอนต้นๆ ต่างก็ต้องพึ่งพาอาศัยอิทธิพลและการคุ้มครองจาก สุลต่านแห่งชาบูร์ทั้งนั้น ถึงแม้ว่าชาวยูโรปและพวกหัวรับจะพยาญานขยายอิทธิพลของประเทศตนเข้าไปภายในทวีปแอฟริกา อย่างไรก็ตาม ในระหว่าง ค.ศ. 1875 ทั้งชาวยูโรปและชาวอาหรับในแอฟริกาที่ยังมีจำนวนไม่นานนัก พวกนี้แยกย้ายและกระฉัดกระจายกันอยู่ จึงทำให้ยังมีอิทธิพลไม่นานนัก¹⁵

กิจกรรมการเรียนที่ 3

ให้ฟังเสียงจากภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แล้วพยายามอ่านภาษาอังกฤษตามเสียงที่ฟัง

สรุปท้ายบท

ถึงแม้ว่าทวีปแอฟริกาเคยเป็นดินแดนที่มีความเจริญมาตั้งแต่อีกกาล แต่ความเจริญของทวีปแอฟริกาที่เจริญด้วยอำนาจลึกลับบุนถีนีเพียงบริเวณตอนเหนือของทวีปเท่านั้น ซึ่งเป็นดินแดนที่อยู่ระหว่างทะเลเมดิเตอร์เรเนียน และทะเลราย世家รา ในขณะที่ดินแดนส่วนอื่นๆ

¹⁵Fischer Weltgeschichte : Band 32. Ibid., p. 181.

ของทวีปแอฟริกา โดยเฉพาะส่วนที่อยู่ลึกเข้าไปในทวีป กลายเป็นดินแดนที่ไม่มีใครรู้จัก แอฟริกา จึงได้ชื่อว่า “ทวีปมืด” ราวดันคริสตศตวรรษที่ 7 พากอหารับได้พยาภัณฑ์และวัฒนธรรม และศาสนาอิสลามเข้าไปในทวีปแอฟริกา พากอหารับมืออิทธิพลอยู่ในแอฟริกาเป็นเวลา漫々กว่า 500 ปี แต่อิทธิพลของพากอหารันมีหนาแน่นอยู่เฉพาะในดินแดนตอนเหนือของทวีปเท่านั้น ยังไม่สามารถแพร่ให้กระจายไปยังส่วนอื่นๆ ของทวีปได้มากนัก ในระหว่างสมัยครุยเสด คริสตศาสนาริมน้ำแอฟริกาเริ่มแพร่ อิทธิพลเข้าไปทางเหนือของทวีปแอฟริกา ทำให้อิทธิพลของศาสนาอิสลามทางตอนเหนือของทวีปค่อยๆ อ่อนตัวลง อย่างไรก็ตาม ในราชปัลัยคริสตศตวรรษที่ 16 ขณะที่ ชาวญี่ปุ่นกำลังแสวงหาอาณานิคมไปยังส่วนต่างๆ ของโลก พากอหารับได้พยาภัณฑ์และ แพร่ อิทธิพลของอิสลามเข้าไปในแอฟริกาอีกครั้งหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านตะวันออกของทวีป ในตอนปลายคริสตศตวรรษที่ 19 เมื่อชาวญี่ปุ่นทำการล่าดินแดนส่วนที่อยู่ลึกเข้าไปในทวีป แอฟริกา ชาวญี่ปุ่นจากต้องต่อสู้กับชาวพื้นเมือง ซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินดังเดิมแล้ว ชาวญี่ปุ่นยังต่อสู้กับชาวอิสลาม ซึ่งมีอิทธิพลหนาแน่นอยู่ในบริเวณนั้น เป็นที่น่าสังเกตว่า ขณะที่ชาวญี่ปุ่นบ้าง ชาติกำลังต่อสู้กับพากอิสลาม ชาวญี่ปุ่นชาติก็ให้ความช่วยเหลือแก่พากอิสลามอย่างลับๆ อย่างไรก็ตาม ในที่สุดแอฟริกาทั้งทวีปก็ตกอยู่ภายใต้การยึดครองของชาวญี่ปุ่น

ประเมินผลท้ายบท

1. ที่กล่าวว่า แอฟริกา เป็นทวีปมืด หมายความว่าอย่างไร
2. ให้นักศึกษาวิเคราะห์ ว่าการเผยแพร่ศาสนาและวัฒนธรรมของชาวต่างทวีปมีผลดี และผลเสียต่อชาวแอฟริกันอย่างไร
3. ให้นักศึกษาวิเคราะห์ถึงจุดประสงค์ที่แท้จริงของชาวต่างทวีป ในการยึดครองแอฟริกา

แนวตอบประเมินผลก่อนการเรียนบทที่ 1

1. เมื่อพูดถึงทวีปแอฟริกา คนทั่วไปมักจะนึกว่า แอฟริกาเป็นทวีปที่ยังไม่มีความเจริญ จึงเต็มไปด้วยโรคภัยไข้เจ็บและอันตรายจากสิ่งต่างๆ ที่น่ากลัว คนทั่วๆ ไปจึงไม่สนใจว่าแอฟริกา ตั้งอยู่ที่ไหน ภูมิประเทศและประชากรของแอฟริกาเป็นอย่างไร แอฟริกาจึงได้ชื่อว่า ทวีปมืด คือทวีปที่ไม่ค่อยจะมีใครรู้จัก หรือทวีปที่ไม่ค่อยจะมีใครสนใจ
2. ในระยะแรกๆ ชาวต่างทวีปทำการรุกรานแอฟริกา เพื่อต้องการ 1. เป็นทางผ่าน 2. เผยแพร่ศาสนา ในระยะต่อมา ชาวต่างทวีปจึงเริ่ม 3. หาผลประโยชน์ทางการค้า และ 4. ทรัพยากรธรรมชาติ
3. ชาวต่างทวีป ทำการยึดครองแอฟริกา เพื่อ

1. ต้องการสถานที่เดินเส้นทางและอาหารสำหรับการเดินทางไปยังตะวันออกไกล
2. ต้องการเผยแพร่ศาสนาและขยายอิทธิพลทางการเมือง
3. ต้องการทรัพยากรัฐธรรมชาติและผลประโยชน์ทางการค้า

แนวทางกิจกรรมการเรียนที่ 1

ปัญหาสังคมในแอฟริกา ไม่สามารถแก้ไขได้ เพราะแอฟริกาเป็นทวีปที่มีความแตกต่างทางด้านภูมิศาสตร์มาก ยกต่อการคนนำคน ยกต่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้ ความแตกต่างทางด้านภาษาและวัฒนธรรม ทำให้ชาวแอฟริกันไม่สามารถเข้าใจและไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ

แนวทางกิจกรรมการเรียนที่ 2

เส้นทางที่ชาวอาหรับและชาวญี่ปุ่นใช้ในการเผยแพร่ศาสนาและวัฒนธรรมเข้าไปในแอฟริกา คือ ชาวอาหรับบุกเข้าครอบครองภาคเหนือของแอฟริกา แล้ว 1. ผ่านทางโมร็อกโค ข้ามทะเลรายสะภาราเข้าไปปะกายในทวีป 2. ล่องเข้าไปตามแม่น้ำไนล์ 3. ข้ามทะเลแดงทางด้านตะวันออกของแอฟริกา ส่วนชาวญี่ปุ่นใช้ชีวิตรอบกรุงเมืองต่างๆ ตามชายฝั่งทะเล เพื่อจัดตั้งเป็นสถานที่เดินเรือเพลิงและเส้นทางอาหารสำหรับเรือที่จะเดินทางไปยังตะวันออกไกล โดยเริ่มเข้าครอบครองทางด้านตะวันตกของแอฟริกา แล้วรุกลงไปจนสุดปลายแหลมของทวีป หลังจากการประชุมแห่งแบร์ลินเกี่ยวกับกองโ果แล้ว ชาวญี่ปุ่นบุกรุกเข้ายึดกรุงแอฟริกาทั้งทวีป

แนวทางกิจกรรมการเรียนที่ 3

การครอบครองแอฟริกาของชาวต่างทวีป เริ่มต้นด้วยการติดต่อแลกเปลี่ยนและค้าขายสินค้ากับชาวแอฟริกัน ต่อจากนั้นจึงให้ความช่วยเหลือทางด้านสวัสดิการสังคมและการศึกษา พร้อมกันนั้นก็ทำการเผยแพร่ศาสนาและวิชาการ ในที่สุด ชาวต่างทวีปก็ใช้กำลัง (ทหาร) บุกเข้าทำการรุกรานและครอบครองแอฟริกาทั้งทวีป

แนวทางประเมินผลท้ายบท

1. แอฟริกา เป็นทวีปมีด หมายถึง แอฟริกาเป็นทวีปที่ไม่ค่อยจะมีโครงสร้างทั้งทางด้านภูมิศาสตร์ ความเป็นอยู่และพื้นฐานทางวัฒนธรรม
2. การเผยแพร่ศาสนาและวัฒนธรรมของชาวอาหรับและชาวญี่ปุ่น ทำให้ชาวแอฟริกันได้รับความรู้ทางด้านการปกครอง การศึกษาและความเจริญทางด้านวัฒน แต่ก็ทำลาย

วัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวแอฟริกันทั้งหมด รวมทั้งทำลายสถาบันครอบครัว สิทธิ เสิร์ก้าฟและเอกสารชื่อของชาวแอฟริกันทั้งทวีป

3. ชาวต่างทวีปที่เข้าครอบครองแอฟริกา ต่างก็มีจุดประสงค์แตกต่างกัน ในระยะแรกๆ ชาวอาหรับต้องการแอฟริกาเป็นเพียงทางผ่าน เพื่อไปเผยแพร่ศาสนาและวัฒนธรรมของตนในยุโรป ในขณะที่ชาวยุโรป ในระยะแรกๆ ต้องการใช้อแอฟริกาเป็นเพียงทางผ่าน เพื่อเป็นสถานที่เดินเส้นทางอาหารและน้ำมันเชื้อเพลิง สำหรับการเดินทางไปเผยแพร่ศาสนาและติดต่อการค้ากับตะวันออกไกล หลังจากที่ชาวอาหรับและชาวยุโรปต่างก็เห็นประโยชน์ที่ตนเองได้จากการค้าแล้ว ทั้งชาวอาหรับและชาวยุโรปต่างก็ยึดครองแอฟริกา เพื่อผูกขาดเส้นทางการค้าระหว่างทวีป และเมื่อพบทรัพยากร่มีค่าในแอฟริกา ชาวอาหรับและชาวยุโรปต่างก็ต้องการยึดครองแอฟริกาเป็นอาณาจักรของตน

กิจกรรมการเรียนบทที่ 1

1. ทำไมปัญหาสังคมในแอฟริกา จึงเป็นปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้
2. ให้นักศึกษายานอกถิ่นเส้นทางที่ชาวอาหรับและชาวยุโรปใช้ในการเผยแพร่ศาสนาและวัฒนธรรมของตนเข้าไปในแอฟริกา
3. ให้นักศึกษาอธิบายถึงวิธีการที่ชาวต่างทวีปใช้ในการเข้าครอบครองแอฟริกา